

Stanovisko České národní banky ke konzultačnímu materiálu Evropské komise „Zelená kniha – Politika v oblasti auditu: Poučení z krize“

A) Obecně

1. Zastáváme názor, že je zde, jako i u jiných oblastí, finanční krize pouze záminkou pro novou regulaci. Situace označovaná jako problém (např. vysoká koncentrace na trhu auditu) tady byla již před krizí a reagovat na ni měla teprve nedávno schválena směrnice o auditu z roku 2006¹ (transpoziční lhůta uplynula 29. června 2008), v českém právu transponovaná v zákoně o auditorech, který nabyl účinnosti 14. 4. 2009.²

2. V materiálu chybí potřebná analýza dopadů a rizik (RIA), jakož i analýza přínosů a nákladů zvažované regulace. Smysl nedává ani posloupnost kroků, tj. nejdříve otevření diskuze nad „revolučními“ regulatorními návrhy v Zelené knize a teprve následně zpracování externí studie v r. 2011, která má přinést podrobnější informace o současném stavu. Nedostatkem je také nejednoznačnost a vágnost záměrů Komise. Nevidíme žádný důvod pro změny bez přesvědčivých důvodů a zpracování dopadové studie (RIA). Na velkou část problémů, které usiluje Zelená kniha řešit, reaguje platná směrnice o povinném auditu, která byla transponovaná až v průběhu krize a hodnocení jejich přínosů je předčasné

3. Neztotožňujeme se s názorem Komise, že regulací může být provedena efektivní tržní konfigurace podnikání v oblasti auditu a že řešením je jednotný evropský regulátor. Česká národní banka odmítá koncept jednotného regulátora, za dostačující lze považovat standardní spolupráci národních orgánů dohledu nad auditem (Rady pro dohled nad auditory, či jiné) bez nutnosti vytvoření nové agentury nebo tzv. Lamfalussyho výboru třetí úrovně, důraz je potřeba klást na efektivní samoregulaci.

4. Česká národní banka zásadně nesouhlasí s tím, aby konflikt zájmů mezi auditorem a auditovanou účetní jednotkou byl řešen tím, že odpovědnost za jmenování auditora, jeho odměňování a stanovení délky působení byla přenesena na třetí stranu, zřejmě regulátora. Takový návrh nepovede k řešení problému familiarity, ale k morálnímu hazardu. Česká národní banka se jednoznačně staví proti posilování a zapojování veřejného sektoru do oblasti, kde jeho účast nemá žádnou přidanou hodnotu. Veřejný orgán nemůže disponovat potřebnou znalostí auditované účetní jednotky, tak aby mohl doporučit pro ní nejvhodnějšího auditora a nahrazovat funkci jejich orgánů.

5. Česká národní banka nepodporuje pasпорty, neboť mobilita auditorů je možná už dnes a rozdílové zkoušky mají svůj význam z důvodu rozdílného právního rámce a účetnictví v členských státech.

6. Česká národní banka podporuje zpřísnění principu povinné rotace, tj. zkrácení doby pro výměnu klíčového (koordinujícího) auditora (ze sedmi na pět let a prodloužení *time-out period*), nikoli ale rozšíření principu povinné rotace na auditorské firmy.

7. Česká národní banka je proti zavádění společných auditů. Zkušeností zemí, které jej zavedly, jsou negativní a měly by být blíže analyzovány, odkazujeme na Dánsko, Kanadu a

---

¹ Směrnice 2006/43/ES o povinném auditu ročních a konsolidovaných účetních závěrek, o změně směrnice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS a o zrušení směrnice Rady 84/253/EHS.

² Zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech), ve znění pozdějších předpisů.

Itálii (kauza Parmalat). Pro fungování společných auditů jsou podstatné místní podmínky a vyžaduje se dlouhodobá regulatorní zkušenost (to co se osvědčilo ve Francii, nemusí být vhodné pro jiné země). Při auditech prováděných konsorcií auditorů hrozí rozmělnění odpovědnosti.

8. Česká národní banka je proti regulaci corporate governance v soukromých společnostech, to povede k oslabení odpovědnosti akcionářů a členů orgánů obchodních společností a k morálnímu hazardu.

9. Česká národní banka je proti zavádění nových pravidel umožňujících získávání kapitálu malými a středními auditorskými firmami (SMPs) a upozorňuje na negativní zkušenosti SMPs a jimi prováděnými audity v České republice. Česká národní banka podporuje diskusi ohledně nových pravidel pro audity prováděné v SMEs (zjednodušení pro SMEs).

B) K jednotlivým otázkám

ČÁST PRVNÍ – ÚVODNÍ OTÁZKY

(1) Do you have general remarks on the approach and purposes of this Green Paper?

(2) Do you believe that there is a need to better set out the societal role of the audit with regard to the veracity of financial statements?

(3) Do you believe that the general level of "audit quality" could be further enhanced?

Česká národní banka rozumí tomu, že v souvislosti a v návaznosti na finanční krizi je přezkoumávána role auditorů a povinných auditů. Na druhé straně upozorňuje, že řada nastíněných problémů byla na trhu již před finanční krizí³ a reakcí bylo přijetí směrnice 2006/43/ES o povinném auditu ročních a konsolidovaných účetních závěrek, o změně směrnic Rady 78/660/EHS a o zrušení směrnice Rady 84/253/EHS (dále jen „směrnice o auditu“). Účinnost a dopady směrnice o auditu se nemohly, vzhledem ke krátké době, které uplynula od její transpozice (29. června 2008) plně projevit. Přitom směrnice o auditu zavádí řadu významných opatření, jako je kontrola kvality, veřejnoprávní dohled, regulace auditu skupiny (*group audits*), zavádí povinnost pro společnosti zřídit výbor pro audit a vymezuje jeho vztahy ke statutárnímu auditorovi. S ohledem na tyto skutečnosti Česká národní banka navrhuje, aby případné změny, po důkladné úvaze, byly učiněny v rámci směrnice o auditu a až s určitým časovým odstupem, tak aby se mohly zhodnotit přínosy, případně negativa opatření zavedených nedávno přijatou regulací. Před návrhem jakýchkoli legislativních změn by měly být důkladně vyhodnoceny závěry externí studie plánované na r. 2011 a provedena analýza nákladů a přínosů případné nové regulace.

Česká národní banka je zásadně proti provádění konfigurace trhu. Upozorňujeme, že např. zavedení povinnosti provádět společný audit auditorskou firmou z velké čtyřky a dalším menším auditorem, může být velmi nákladné (odměna pro dvě auditorské firmy), a to zejména u menších účetních jednotek, reálný přínos je však více než sporný.⁴

Česká národní banka se staví zásadně odmítavě k posunu v oblasti dohledu nad audity. Nejsou k dispozici žádné poznatky, že by došlo k selhání stávajícího konceptu samoregulace auditorů a nedávno zavedeného veřejnoprávního dohledu nad audity. Úvaha o budování evropského orgánu dohledu nad audity je proto zcela neodůvodněná. Podřízení dohledu

³ Například skandály typu Enron, Parmalat, Ahold.

⁴ Například Dánsko a Kanada od tohoto konceptu v minulosti ustoupily.

nad auditem pod ESMA, nebo vytvoření regulatorního rámce jako v oblasti ratingových agentur Česká národní banka jednoznačně odmítá.

Česká národní banka podporuje diskuzi ohledně zpřísnění pravidla povinné rotace, zejména zpřísnění časových testů, tj. zkrácení doby po kterou může partner provádět audit v účetní jednotce (např. ze sedmi na pět let) a prodloužení tzv. *time-out period* (ze dvou na tři roky). V té souvislosti se odkazuje na situaci v USA, kde princip povinné rotace nebyl rozšířen na auditorské firmy (náklady mají převažovat nad přínosy, za dostatečný se považuje přísně formulovaný princip povinné rotace pro auditorské partnery, důraz se klade na výbor pro audit a jeho odpovědnost při výběru auditora).⁵

Podle názoru České národní banky není potřeba upřesňovat či redefinovat roli povinných auditů. Úsilí Evropské komise i samotných auditorů by se mělo zaměřit na dostatečnou transparentci a vysvětlení významu povinných auditů, způsobu jejich provádění a z toho vyplývajících omezení.

ČÁST DRUHÁ – ROLE AUDITORA

2.1 Informování zainteresovaných subjektů auditorem

(4) Do you believe that audits should provide comfort on the financial health of companies? Are audits fit for such a purpose?

(5) To bridge the expectation gap and in order to clarify the role of audits, should the audit methodology employed be better explained to users?

(6) Should "professional scepticism" be reinforced? How could this be achieved?

(7) Should the negative perception attached to qualifications in audit reports be reconsidered? If so, how?

(8) What additional information should be provided to external stakeholders and how?

(9) Is there adequate and regular dialogue between the external auditors, internal auditors and the Audit Committee? If not, how can this communication be improved?

(10) Do you think auditors should play a role in ensuring the reliability of the information companies are reporting in the field of CSR?

(11) Should there be more regular communication by the auditor to stakeholders? Also, should the time gap between the year end and the date of the audit opinion be reduced?

(12) What other measures could be envisaged to enhance the value of audits?

Podle České národní banky povinné audity plní svojí funkci a dávají uživatelům přiměřené ujištění o tom, že účetní závěrka poskytuje věrný a pravdivý obraz o auditované společnosti. Z ojedinělých selhání a výjimečných případů (typu medializovaných kauz Enron, Parmalat, Ahold), nelze činit obecné závěry o smyslu auditu. Česká národní banka je toho názoru, že povinné audity plní svojí úlohu a mohou ji plnit i nadále.

Co je nutné změnit, je nesprávné vnímání auditů uživateli, řešením může být transparentce a vysvětlení funkce auditu, nikoli však definování nové náplně auditorské činnosti, tak aby odpovídala (nesprávnému) porozumění ze strany uživatelů. Česká národní banka také nesouhlasí s kategorizací klientů či relativním poměřováním kvality účetních závěrek s účetními závěrkami jiných společností, neboť to je neodůvodněný a problematický posun od stávajícího chápání povinného auditu.

---

⁵ Srov. United States General Accounting Office, Report to the Senate Committee on Banking, Housing, and Urban Affairs and the House Committee of Financial Services, 2003.

Česká národní banka nepodporuje ani rozšíření okruhu informací, které by měl auditor poskytovat externím uživatelům (např. v oblasti sociální odpovědnosti podniků a životního prostředí). Úsilí Komise by se mělo zaměřit na posílení kvalitativního rámce, nikoli na kvantitativní rozšiřování přezkumu auditora. Česká národní banka nezastává názor, že stávající formát a rozsah auditorských zpráv je nevyhovující, nicméně se staví otevřeně, pokud jde o diskuzi o určitých změnách směřujících k lepší srozumitelnosti auditorských zpráv a jejich zestručnění.

Otázkou k diskuzi může být, zda směrnicí o auditu nastavené vztahy mezi externím auditorem, útvarem interního auditu, dozorčí radou a výborem pro audit, jsou adekvátní. Analýze by mělo být podrobena posílení postavení výboru pro audit a zpřísnění nároků na nezávislost a/nebo odbornost jeho členů (v současnosti jen jeden člen). Česká národní banka je však současně toho názoru, že komunikace mezi externími auditory, interními auditory a výborem pro audit probíhá a funguje a nemá poznatky, které by nasvědčovaly o opaku.

Pokud jde o auditorovo zhodnocení případných budoucích rizik, má k tomu prostor, dle názoru České národní banky, již v současnosti a může je v auditorské zprávě, jestliže to považuje za vhodné, uvést. Vydáním výroku bez výhrad se auditor vyjadřuje také k předpokladu nepřetržitého trvání účetní jednotky po dobu 12 měsíců od rozvahového dne. Posun povinného auditu od přezkumu historických dat k predikci budoucí kondice auditované jednotky odmítáme. Taková změna ve vnímání auditu by stírala rozdíly mezi auditem a ratingem.

Ve vztahu k lhůtám je v České republice stanovena u kótovaných společností a subjektů podléhajících dohledu České národní banky lhůta pro uveřejnění výročních zpráv, včetně auditorské zprávy, 4 měsíce od konce účetního období. Takovou lhůtu považuje Česká národní banka za dostatečnou. Se zkracováním lhůt nelze souhlasit, neboť by to mohlo být na úkor kvality auditu a auditorské zprávy.

2.2 ISAs

(13) What are your views on the introduction of ISAs in the EU?

(14) Should ISAs be made legally binding throughout the EU? If so, should a similar endorsement approach be chosen to the one existing for the endorsement of International Financial reporting Standards (IFRS)? Alternatively, and given the current widespread use of ISAs in the EU, should the use of ISAs be further encouraged through non-binding legal instruments (Recommendation, Code of Conduct)?

(15) Should ISAs be further adapted to meet the needs of SMEs and SMPs?

Česká národní banka vyjadřuje podporu dodržování mezinárodních široce uznávaných standardů. Česká národní banka nepodporuje přímou právní závaznost ISAs na úrovni evropského práva, neboť spatřuje rizika v tom, že v některých případech se může obsah standardu odchýlit od platného předpisu (na finančním trhu od obezřetností regulace) a nelze vyloučit ani rozpor mezi samotnými standardy, nebo s jinými standardy (např. v oblasti interního auditu a corporate governance).

Česká národní banka podporuje kroky, které by měly snížit náklady a administrativní zátěž v případě malých a středních podniků (SMEs) a malých a středních auditorských firem (SMPs). Předpokladem pro případné změny je ale dosažení širokého konsensu ohledně účelnosti a reálné proveditelnosti takové konkrétní redukce požadavků na audit pro vybraný

segment (SMEs). Lze upozornit, že platné ISAs obsahují, resp. je v nich vyjádřen princip proporcionality a pamatují na přizpůsobení pravidel ISAs na malé a střední podniky.

Problém je také ve vymezení SMEs. Pojetí malého a středního podniku se vyvíjí v čase, v místě (jinak bude chápáno SMEs ve velkém členském státě s rozvinutým kapitálovým trhem, jinak v malém), ale také dle oblastí regulace, nebo podnikání (jiná definice je potřebná pro potřeby hospodářské soutěže, jiná pro oblast státních podpor, jiná pro potřeby kapitálového trhu nebo auditu).

ČÁST TŘETÍ – SPRÁVA A ŘÍZENÍ (CORPORATE GOVERNANCE) A NEZÁVISLOST AUDITORSKÝCH FIREM

(16) Is there a conflict in the auditor being appointed and remunerated by the audited entity? What alternative arrangements would you recommend in this context?

(17) Would the appointment by a third party be justified in certain cases?

(18) Should the continuous engagement of audit firms be limited in time? If so, what should be the maximum length of an audit firm engagement?

(19) Should the provision of non-audit services by audit firms be prohibited? Should any such prohibition be applied to all firms and their clients or should this be the case for certain types of institutions, such as systemic financial institutions?

(20) Should the maximum level of fees an audit firm can receive from a single client be regulated?

(21) Should new rules be introduced regarding the transparency of the financial statements of audit firms?

(22) What further measures could be envisaged in the governance of audit firms to enhance the independence of auditors?

(23) Should alternative structures be explored to allow audit firms to raise capital from external sources?

(24) Do you support the suggestions regarding Group Auditors? Do you have any further ideas on the matter?

Česká národní banka vidí určitý konflikt zájmů spočívající v tom, že statutární auditor provádí povinný audit u subjektu, který si jej vybral a který jej také platí. Tento konflikt zájmů je ale řešen už ve stávající směrnici o auditu, zejména pravidly pro výběr auditora, zřízením výboru pro audit, povinnou rotací a dalšími opatřeními. Česká národní banka se domnívá, že by neměla být podporována nová, nevyzkoušená a mimořádně nákladná řešení spočívající v tom, že by auditora vybíral a jeho odměnu hradil veřejnoprávní orgán (regulátor), a doporučuje, aby na místo toho byla analyzována účinnost nástrojů zavedených směrnicí o auditu a prozkoumána možnost jejich posílení. V případě, že by Komise přistoupila k regulatorní úpravě jmenování auditora třetí stranou, je nutná precizní analýza dopadů a rizik (RIA) a analýza nákladů zavedení takového kroku. V době, kdy jednotlivé státy EU usilují o konsolidaci veřejných rozpočtů, je nákladnost navrhovaného opatření a jeho praktická neproveditelnost zjevná. Přitom takový krok nezaručí adekvátní ošetření hrozby „familiarity“, která hrozí bez ohledu na to, kdo vybírá a odměňuje auditora. Veřejnoprávní subjekt by stejně nemohl tím, že vybere a zaplatí auditora převzít odpovědnost za správnost výstupů povinného auditu.

Česká národní banka má zato, že k diskusi je posílení role výboru pro audit při výběru auditora, zpřísnění požadavku na odbornost a nezávislost u členů výboru pro audit (v současnosti pouze jeden člen, přičemž výkladová kritéria pro hodnocení nezávislosti člena výboru pro audit nejsou jasně stanovena).

Adekvátní odpovědí na hrozby plynoucí z konfliktu zájmů může být posílení principu povinné rotace. Podle České národní banky doba 7 let obsažená v čl. 42 (2) směrnice je příliš dlouhá a navrhuje její zkrácení na 5 let (v U.S.A. platí pro řídicí auditorské partnery doba 5 let). Doporučuje se také prodloužení doby 2 let, po kterou se klíčoví auditorští partneři nemohou účastnit práce na zakázce u auditované společnosti (*time-out period*) na dobu 3 let. Česká národní banka ale odmítá rozšiřování principu povinné rotace na auditorské firmy, nebo jeho uplatňování u širšího okruhu účetních jednotek (tj. mimo subjekty veřejného zájmu).

Česká národní banka se staví proti zavedení úplného zákazu poskytování neauditorských služeb auditované účetní jednotce ze strany statutárního auditora. Formulace navrhovaného zákazu pro vybrané auditory (velké čtyřky), nebo pro vybrané auditované subjekty by mohla vést k závažným pochybnostem o respektování principu rovnosti evropským zákonodárcem, zejména pokud by současně bylo dovoleno malým a středním auditorům v široké míře poskytovat neauditorské služby a vyplnit tak prostor, který by zůstal po odchodu auditorských firem velké čtyřky.

Česká národní banka nesouhlasí s nekritickou podporou SMPs a poukazuje na negativní zkušenosti se špatnou kvalitou auditů, které SMPs v České republice prováděli u finančních institucí, které následně vstoupily do konkursního řízení, aniž by auditorské zprávy vytykaly pochybení.

Česká národní banka nesouhlasí s regulací odměňování auditorů, a to i po zvážení důvodu (zajištění nezávislosti auditora), který Komisi k tomuto návrhu vede. Případná regulace by musela být, má-li mít smysl, zaměřena na odměny partnerů, nikoli na odměny auditorských firem. Pokud jde o Českou republiku, funguje samoregulace, etický kodex pro auditory přímo pamatuje na ohrožení nezávislosti auditora existencí příliš těsného obchodního vztahu auditora a klienta a přílišnou závislostí auditora na odměnách od klienta (pro ten případ kodex vyžaduje přijetí zabezpečovacích opatření). Směrnice o auditu v čl. 22 upravuje nezávislost a nestrannost auditora a nezbytná ochranná opatření, jež mají být přijata s cílem zmírnit hrozby spočívající v existenci vlastního zájmu auditora a spřízněnosti s účetní jednotkou. Komisí uváděná nejednotná implementace čl. 22 směrnice o auditu by mohla být řešena odpovídající mezinárodní spolupráci (a pokud možno jednotným výkladem) a případně revizí textu směrnice, aby byl jasnější a dával menší prostor pro subjektivní hodnocení, nikoli ale striktním zákazem poskytování neauditorských služeb a regulací odměňování.

Česká národní banka se staví zásadně odmítavě k veřejnoprávním zásahům do správy a řízení soukromých obchodních společností, zejména jde-li o oblast, kde takový zásah není v potřebném rozsahu odůvodněn. To je i případ opatření zvažovaných u auditorských firem. Inspirace nařízením o ratingových agenturách je koncepčně chybná, neboť v případě auditorské oblasti existují podrobná pravidla pro podnikání a provádění povinných auditů, včetně pravidel vzdělávání, ať už na úrovni regulace či tzv. měkkého práva (viz např. ISAs, standardy vydávané komorami auditorů). V oblasti auditorů také dlouhodobě funguje samoregulace a vedle ní směrnici o auditu nedávno zavedený veřejnoprávní dohled. K diskusi je posílení odpovědnosti klíčových auditorských partnerů podepisujících auditorské zprávy.

Česká národní banka nemá informace a poznatky o selhání současného partnerského modelu, ani o tom, že by auditorské firmy trpěly nedostatkem kapitálu. Pokud jde o krytí potenciálních

odpovědnostních nároků, je důležitější analyzovat rozsah a opatření v oblasti pojištění pro auditorské firmy.

Pokud jde o návrhy na posílení pozice skupinového auditora lze diskuzi o nich podpořit (např. aby měl skupinový auditor zajištěn adekvátní přístup ke zprávám a dokumentaci auditorů, kteří ověřují členy skupiny). Česká národní banka nicméně upozorňuje na rizika, které by mohla představovat dostatečně nevyvážená opatření směřující k posílení role skupinového auditora (zejména riziko ztráty anebo podcenění informací, které jsou z hlediska skupiny méně významné, avšak z hlediska lokálního mohou být mimořádně relevantní).

ČÁST ČTVRTÁ – DOHLED

(25) Which measures should be envisaged to improve further the integration and cooperation on audit firm supervision at EU level?

(26) How could increased consultation and communication between the auditor of large listed companies and the regulator be achieved?

Česká národní banka akcentuje význam historicky osvědčeného samosprávného modelu, ve kterém hrají významnou roli komory auditorů a zásadně nesouhlasí s ústřední rolí přisuzované veřejnoprávnímu dohledu nad auditory. Situaci v České republice dokladuje dobrá spolupráce mezi Českou národní bankou a Komorou auditorů v České republice, včetně fungující výměny informací a konzultací.

Česká národní banka je jednoznačně proti návrhům na vytvoření nové evropské dohledové agentury v jakékoliv z navrhovaných podob. Nejsou dostatečné důvody pro takový krok, zejména není zřejmé v čem měl selhat model zavedený teprve nedávno směrnicí o auditu (samospráva doplněná o veřejný dohled nad auditem). Proto ani přiřazení specifické a rozsáhlé agendy auditů pod ESMA nepovažujeme za vhodné. Z materiálu Komise není zřejmý ani přínos možné transformace Evropské skupiny orgánů pro dohled nad auditory (EGAOB) ve výbor třetí úrovně a Česká národní banka na základě svých praktických zkušeností zásadně tento posun odmítá.

Pokud jde o komunikaci mezi auditory a orgány dohledu nad finančním trhem, Česká národní banka uvádí, že v České republice je auditor povinen pro potřeby výkonu dohledu poskytnout České národní bance informace a vysvětlení týkající se průběhu povinného auditu a poznatky získané na základě povinného auditu prováděného v účetní jednotce, která podléhá dohledu České národní banky. Na základě příslušných zákonných ustanovení je zajištěna kontrola kvality auditorů a Česká národní banka může kontrolu auditora Komorou auditorů iniciovat.

ČÁST PÁTÁ – KONCENTRACE A STRUKTURA TRHU

(27) Could the current configuration of the audit market present a systemic risk?

(28) Do you believe that the mandatory formation of an audit firm consortium with the inclusion of at least one smaller, non systemic audit firm could act as a catalyst for dynamising the audit market and allowing small and medium-sized firms to participate more substantially in the segment of larger audits?

(29) From the viewpoint of enhancing the structure of audit markets, do you agree to mandatory rotation and tendering after a fixed period? What should be the length of such a period?

(30) How should the "Big Four bias" be addressed?

(31) Do you agree that contingency plans, including living wills, could be key in addressing systemic risks and the risks of firm failure?

(32) Is the broader rationale for consolidation of large audit firms over the past two decades (i.e. global offer, synergies) still valid? In which circumstances, could a reversal be envisaged?

Česká národní banka návrh na tržní konfiguraci odmítá z mnoha důvodů. Česká národní banka neshledává, že by současná tržní struktura v oblasti auditu představovala systémové riziko. Česká národní banka nespátňuje důvody pro regulatorní zásahy, které by měly vést k umělému oslabení auditorských firem velké čtyřky. Některé z navržených opatření Komise nicméně lze podpořit a dále je analyzovat, např. transparentci ohledně výsledků inspekci auditorských firem. Užitečné může být také zpřísnění a rozšíření principu povinné rotace (to ale vnímáme jako opatření k zajištění nezávislosti, nikoli jako opatření k ovlivnění struktury trhu).

Česká národní banka nesouhlasí se zavedením společných auditů. Případné zavedení takového opatření by mělo být ponecháno na úrovni členských států. Podle názoru České národní banky by společné audity byly bez adekvátních přínosů, naopak lze předpokládat zvyšování nákladů na povinný audit. To koneckonců dokládají negativní zkušenosti více států (Kanada, Dánsko, Itálie – kauza Parlamat).

Pokud jde o návrh Komise zavést povinnost pro auditované účetní jednotky vyhlásit výběrové řízení na auditora, pak takový plošný návrh Česká národní banka nepodporuje. Uvedená povinnost by zvyšovala náklady a administrativu.

Jako opatření proti přílišné koncentraci trhu a na podporu malých a středních auditorů lze diskutovat zavedení tzv. evropských certifikátů kvality, které by mohly odstranit pochybnosti osob pověřených řízením (členové boardu) při výběru auditora (tak aby nemohlo být namítáno jejich selhání při zkoumání naplnění požadavků řádné péče, pokud vyberou auditora mimo velkou čtyřku). Takové opatření může být praktické zejména u SMEs a SMPs.

Česká národní banka má velmi negativní zkušenosti s audity prováděnými SMPs ve finančních institucích v 90. letech, proto by v každém případě měla zůstat zachována možnost příslušného národního orgánu dohledu nad finančním trhem odmítnout instituci navrhovaného auditora v případě, že příslušný orgán zjistí u tohoto auditora nekvalitní provádění auditu u finanční instituce, zásadní pochybení, nebo opakované problémy, a to bez ohledu na to, zda takový auditor disponuje certifikátem kvality a zda je členem velké čtyřky.

ČÁST ŠESTÁ – VYTVOŘENÍ EVROPSKÉHO TRHU

(33) What in your view is the best manner to enhance cross border mobility of audit professionals?

(34) Do you agree with "maximum harmonisation" combined with a single European passport for auditors and audit firms? Do you believe this should also apply for smaller firms?

Česká národní banka nemá poznatky, že by současný stav představoval problém v mobilitě auditorů. Platná právní úprava předpokládá rozdílové zkoušky, ty je potřeba zachovat, neboť auditor poskytuje své služby v jednotlivých členských státech s rozdílným právním rámcem a rozdílným rámcem účetního výkaznictví. To, že auditor obdrží povolení v jednom státě, neznamená bez dalšího, že je schopen provést povinný audit v dalších členských státech. Maximální harmonizaci Česká národní banka nepovažuje za správnou cestu. Upozorňujeme v té souvislosti, že i stejná dikce v právním předpise může být (a bude) vykládána v členských státech - v návaznosti na jejich právní kulturu a doktrínu - různě.

ČÁST SEDMÁ – SMEs a SMPs

(35) Would you favour a lower level of service than an audit, a so called "limited audit" or "statutory review" for the financial statements of SMEs instead of a statutory audit? Should such a service be conditional depending on whether a suitably qualified (internal or external) accountant prepared the accounts?

(36) Should there be a "safe harbour" regarding any potential future prohibition of nonaudit services when servicing SME clients?

(37) Should a "limited audit" or "statutory review" be accompanied by less burdensome internal quality control rules and oversight by supervisors? Could you suggest examples of how this could be done in practice?

Česká národní banka důrazně upozorňuje na rizika spojená s omezenými audity. Není jasné, jak by omezený audit probíhal, případně zda by tím nedošlo k dalšímu prohloubení nesouladu mezi úlohou auditu a jeho vnímáním uživateli.

Česká národní banka nesouhlasí se zavedením dvojího režimu, tj. se zákazem poskytování neauditorských služeb pro auditory velké čtyřky a naopak s vytvořením *safe harbour* pro SMPs, který bude znamenat široké poskytování neauditorských služeb auditovaným účetním jednotkám, včetně sestavování daňových přiznání a vedení účetnictví.

Česká národní banka upozorňuje na negativní zkušenosti se špatnou kvalitou auditů prováděných SMPs u bank podléhajících jejímu dohledu. Zkušenosti jednoznačně potvrzují nevhodnost provádění náročných auditů u finančních institucí ze strany SMPs.

Pokud jde o regulatorní zásahy do corporate governance, resp. internal governance auditorské firmy, staví se k nim Česká národní banka negativně, bez ohledu na velikost auditorské firmy.

Co se týká dohledu, dává přednost Česká národní banka samoregulaci doprovázené určitou veřejnou kontrolou (*oversight*) před zaváděním dohledu, jaký je dnes například u finančních institucí (*supervision*).

ČÁST OSMÁ – MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

(38) What measures could in your view enhance the quality of the oversight of global audit players through international co-operation?

Česká národní banka souhlasí se zavedením principu vzájemné důvěry podle návrhu Komise, který umožní lepší spolupráci mezi orgány dohledu nad audity zejména u skupinových auditů. Česká národní banka podporuje také kroky k rozšíření spolupráce mezi orgány dohledu nad finančním trhem, pokud jde o sdílení poznatků získaných o povinném auditu u regulovaných subjektů a o kvalitě či nedostatcích auditora a jím prováděného auditu účetní závěrky. Aplikace principu vzájemné důvěry ale nesmí omezit právo orgánů dohledu nad finanční institucí v členských státech odmítnout auditora finanční instituce, pokud není přesvědčen o jeho vhodnosti.